

Nr 342.

Godkänd av första kammaren den 8 juni 1920.

Godkänd av andra kammaren den 8 juni 1920.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av väckt motion om pensioner å allmänna indragningsstaten åt elva änkor efter arbetare vid Carl Gustafs stads gevärsfaktori ävensom åt hushållerskan Johanna Matilda Norström.

(Bankoutskottets utlåtande nr 64.)

Till Konungen.

I en inom riksdagen väckt motion har anförts följande:

»I motion nr 227 i andra kammaren vid nästlidet års riksdag hemställde herr A. J. Bärge om pension till tretton änkor efter arbetare vid Carl Gustafs stads gevärsfaktori, vilken motion av riksdagen bifölls (se riksdagens skrivelse den 19 juni 1919 nr 10 A, punkt 50).

Nu ha under de två senaste åren ytterligare åtta faktoriarbetare avlidit, efterlämnande oförsörjda änkor, vartill komma fyra änkor efter tidigare avlidna arbetare.

Samtliga dessa änkor äro:

1. Förmannen Sven August Jonssons änka, *Emma Kristina Jonsson*, född Gustafsson den 11 maj 1857. Mannen, som erhållit silvermedalj för nit och redlighet i rikets tjänst och avsked med pension den 31 mars 1913 efter nära 40 års tjänst, avled den 28 september 1919, och änkan, som är sjuklig, har ej annat att leva av än 1,800 kronor, som funnos vid mannens död och varav en del redan åtgått till hennes uppehälle.

2. Filaren Carl Johan Hedlunds änka *Josefina Augusta Charlotta*

Hedlund, född Schönning den 16 februari 1842. Mannen, som erhållit silvermedalj och vid sin död den 15 juli 1914 varit anställd vid faktoriet i 33 år, efterlämnade cirka 4,000 kronor, men då av detta kapital nu endast återstår cirka 1,400 kronor, är änkan, som har 57,60 i folkpension, snart nog utan medel till sitt uppehälle. Till följd av sin höga ålder är hon oförmögen till arbete.

3. Verktygsarbetaren Carl Axel Fahlborgs änka *Anna Augusta Fahlborg*, född Qvarnström den 28 oktober 1872. Mannen hade vid sin död den 22 september 1918 varit anställd vid gevärsfaktoriet i över 28 år. Änkan försörjer sig nu med uthyrning av rum, men saknar eljest tillgångar och har krafterna något nedsatta av reumatism.

4. Besiktningssmannen Johan Erik Erikssons änka *Anna Charlotta Eriksson*, född Adolfsson den 17 maj 1867. Mannen, som vid sin död den 31 mars 1919 varit anställd vid faktoriet i över 28 år, efterlämnade utom sitt bo gården nr 8 i Nyfors, taxerad till 17,500 kronor och med en skuld av 8,000 kronor, i vilka summor änkan äger och ansvarar för hälften. Hennes nettoavkastning av gården uppgår utom bostad till knappt 200 kronor. Krafterna något nedsatta till följd av reumatiska åkommor.

5. Stockmakaren Erik Hjalmar Petterssons änka *Matilda Kristina Pettersson*, född Pettersson den 10 december 1859. Mannen, som vid sin död den 23 oktober 1916 varit anställd vid faktoriet i över 26 år, efterlämnade gården Kristinelund, taxerad till 7,600 kronor och med en skuld av 2,500 kronor, av vilka belopp tre fjärdedelar komma på änkan. Hennes nettoavkastning av gården utom bostad är cirka 125 kronor. Till följd av reumatism äro hennes kroppskrafter ganska mycket nedsatta.

6. Filaren Johan Gustav Lundins änka *Hulda Augusta Lundin*, född Lundberg den 1 december 1858. Mannen hade vid sin död den 19 november 1918 varit anställd vid faktoriet i över 24 år. Änkan, som icke har några tillgångar, är ej fullt arbetsför och har bidrag från fattigvården till sitt uppehälle.

7. Fixturuppsättaren Carl Johan Landins änka *Hedda Sofia Landin*, född Gustafsson den 17 januari 1868. Mannen hade vid sin död den 16 oktober 1919 varit anställd vid faktoriet i över 24 år (dessförinnan 6 år som artillerist). Änkan, som ej har några tillgångar, har förut varit sinnessjuk men är nu återställd och sköter hushållet för barnen; krafterna äro dock nedsatta.

8. Målaren Lars Erik Törnbloms hushållerska *Johanna Matilda Norström*, född den 8 maj 1867. De hava visserligen ej varit gifta, beroende på att Törnblom ej kunnat anskaffa hinderslöshetsintyg, men haft åtta

barn tillsammans, varav två ännu minderåriga. Törnblom hade vid sin död den 3 september 1919 varit anställd vid faktoriet i 21 år. Hushållerskan är sjuklig och medellös med mycket nedsatt förvärvsförmåga.

9. Filaren Anders Gustav Eklunds änka, *Naemi Eklund*, född Larsdotter den 5 oktober 1866. Mannen hade vid sin död den 13 oktober 1919 varit anställd vid gevärsfaktoriet över 20 år och änkan äger hälften av en av mannen uppodlad lägenhet, Odlaren 25, taxerad till 2,600 kronor och å vilken hon har en skuld av 1,700 kronor. Är själv sjuklig samt har en sjuk dotter, 28 år, och 2 minderåriga barn att försörja.

10. Refflaren Gustaf Axel Janssons änka *Anna Wilhelmina Jansson*, född Sten den 19 februari 1874. Mannen hade vid sin död den 21 september 1918 varit anställd vid faktoriet i över 20 år och änkan, som är mindre bemedlad samt ej stark och fullt arbetsför, har en 7-årig son att försörja.

11. Filaren Carl Gustav Jonssons änka *Johanna Wilhelmina Jonsson*, född Andersson den 18 december 1858. Mannen, som anställdes vid faktoriet 1898, sjuknade i lungdot under sin anställningstid och avled den 9 oktober 1914. Änkan är medellös och ej fullt arbetsför.

12. Sammansättaren Lars Gustaf Carlssons änka *Hilda Kristina Carlsson*, född Eriksson den 13 augusti 1871. Mannen avled den 7 juli 1905 efter att ha varit anställd vid faktoriet i 14 år. Änkan är sjuklig samt mindre bemedlad.

Genom ovan återopade riksdagsbeslut synes principen för pensionering av änkor efter arbetare vid Carl Gustafs stads gevärsfaktori vara fastslagen. Det torde heller icke behöva ifrågakomma någon sänkning i det i fjol beviljade beloppet 300 kronor. Visserligen har tjänstetiden för de två sistnämndas män ej uppgått till mer än respektive 16 och 14 år, men då männen avlidit under sin anställning och med säkerhet skulle, om de levat, bibehållits vid denna anställning, anse vi, att deras änkor böra komma i åtnjutande av samma pension som de övriga.»

På grund av det sålunda anförda har i motionen hemställts, »att riksdagen täcktes medgiva, att från allmänna indragningsstaten må från och med den 1 januari 1920 under deras återstående livstid årligen till var och en av ovan angivna elva änkor efter arbetare vid gevärsfaktoriet, så länge hon i sitt nuvarande änkestånd förbliver, utbetalas en pension å trehundra kronor samt att samma förmån måtte tillkomma hushållerskan Johanna Matilda Norström, så länge hon lever ogift».

Såsom ovan erinrats, beviljade 1919 års lagtima riksdag en var av tretton änkor efter faktoriarbetare ett årligt understöd av 300 kronor, och

åberopades därvid, bland annat, att nämnda belopp icke syntes överstiga vad särskilda sakkunniga ifrågasatt i sitt förslag angående icke ordinarie statstjänarens rätt till familjepensionering. Med hänsyn härtill har riksdagen, som i likhet med de myndigheter, vilka blivit i ärendet hörda, anser samma skäl här föreligga som de, vilka föranledde riksdagens nyssnämnda beslut, funnit sig böra bevilja ett årligt understöd till enahanda belopp eller 300 kronor åt en var av i motionen omnämnda elva änkor. I fråga om hushållerskan Norström lär hon, såsom arméförvaltningens artilleridepartement uti sitt i ärendet angivna yttrande framhållit, på grund av vad om hennes förhållande till målaren Törnblom blivit upplyst, i förevarande fall böra likställas med ifrågavarande änkor.

Riksdagen har sålunda i anledning av förevarande motion medgivit, att en var av i motionen omnämnda elva änkor efter arbetare vid Karl Gustafs stads gevärsfaktori, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, ävensom hushållerskan Johanna Matilda Norström, så länge hon lever ogift, må från och med den 1 januari 1920 å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av trehundra kronor.

Stockholm den 8 juni 1920.

Med undersåtlig vördnad.
